

**НОВІ АСПЕКТИ СОЦІАЛЬНО-КУЛЬТУРНОГО СУПРОВОДУ ДИТИНИ
З ІНВАЛІДНІСТЮ (У РАМКАХ РЕАЛІЗАЦІЇ ГРОМАДСЬКОГО ПРОЕКТУ
“АКАДЕМІЯ СУЧАСНОГО ДІТЯЧОГО МИСТЕЦТВА”)**

Lyudmyla Moskalyova, Tetiana Zhytnik

**NEW ASPECTS OF SOCIAL AND CULTURAL SUPPORT FOR DISABLED
CHILDREN (WITHIN THE FRAMEWORK OF THE PUBLIC PROJECT
“ACADEMY OF MODERN CHILDREN’S ART”)**

У статті розкрито сутність та важливість створення інклюзивної освітнього простору у зв'язку з впровадженням інклюзії як в загальноосвітні навчальні заклади так і в початкові спеціалізовані мистецькі навчальні заклади. Розкрито можливості реалізації соціальної активності суспільства та громадськості у вирішенні завдань щодо покращення умов для дітей з інвалідністю. А саме, використання громадського бюджету (партICIPаторного бюджету) на місцевому рівні з метою демократизації процесу поліпшення умов для дітей з інвалідністю в умовах міст України. Представлено громадський проект (2018 рік), що пропонує вирішення відсутності безкоштовних закладів, в яких займаються професійним творчим розвитком та естетичним вихованням дітей з категорії мало-забезпечених верств населення, вимушено переміщених осіб, діти з інвалідністю у сучасних техніках.

Ключові слова: діти з інвалідністю; багатодітні сім'ї; малозабезпечені сім'ї; мистецтво; соціально-культурні умови; громадський проект; партICIPаторний бюджет.

The article reveals the essence and importance of the inclusive educational space and its creation in connection with the implementation of inclusion in both general educational and specialized primary institutions. Also it reveals the possibilities of social realization in society and community as for the improvement of conditions for disabled children, namely, the use of the public budget (participatory budget) at the local level in order to democratize the process of improving the conditions for children with disabilities in Ukrainian cities. The public project (presented in 2018) proposes a solution to the lack of free establishments engaged in professional and creative development including the aesthetic education for the children from low-income groups, forcibly displaced persons and disabled children in modern technologies.

Keywords: disabled children; large families; low income families; art; social and cultural conditions; public project; participatory budget.

Першою ланкою, що повинна вчасно реагувати на соціально-культурні зміни в суспільстві є освіта. Ці зміни, передусім, стосуються здоров'я дітей. Сьогодні диктує умови, як ніколи важливі для таких принципів освіти, як доступність та рівність, безперервність та різноманітність умов кожної дитини у всіх формах і типах освітніх послуг. Інклюзивне середовище – це сприятлива атмосфера для дітей, де можна повноцінно навчатися й розвиватися. Це середовище, де всі діти незважаючи на освітні потреби здатні ефективно навчатися, удосконалювати комунікативні навички, підвищувати свою соціально-культурну компетентність та відчувати себе частиною спільноти [1, с. 4].

Проблемі роботи з дітьми, які мають особливі освітні потреби, присвячено багато досліджень вітчизняних і зарубіжних науковців, зокрема К. Бовкуш, В. Бондаря, О. Гаврилова, В. Зарецького, О. Леханової, Н. Назарової, В. Поникарової, А. Шевцова, А. Шеманової та інших.

Таким чином, соціальна активність суспільства вимагає створення дієвих інструментів співпраці з власною громадою та долучення громадськості до вирішення місцевих проблем. Найбільш вдалим світовим досвідом щодо технології залучення громадян до процесу вироблення та прийняття рішень є використання громадського бюджету (бюджету участі, партICIPаторного бюджету) на місцевому рівні. Саме методологія партICIPаторного бюджетування як форма прямої демократії, що визначається як відкритий процес дискусії та прийняття рішень, у якому звичайні люди вирішуватимуть, як розподілити частину бюджету міста та допоможе зміцнити довіру громадян до місцевої влади [2].

Необхідністю створення та реалізації проекту стали наступні передумови. На цей час у м. Мелітополь Запорізької області відсутні безкоштовні заклади, в яких займаються професійним творчим розвитком та естетичним вихованням дітей у сучасних техніках. Це призводить до того, що діти з категорії малозабезпечених верств населення, вимушено переміщених осіб, діти з інвалідністю практично позбавлені можливості користуватися професійними послугами з естетичного розвитку у сучасних техніках,

оскільки існуючі заклади дозвілля у місті надають лише платні послуги, ціна яких є не завжди прийнятною для людей з невисоким рівнем доходу, а державні заклади культури не оснащені сучасним спеціалізованим творчим обладнанням та матеріалом.

Серед малозабезпечених членів територіальної громади міста Мелітополя існує потреба організації безкоштовного сучасного місця, де діти у комфортних умовах під наглядом фахівців можуть займатися творчим розвитком, розвивати свої здібності та світогляд за допомоги інноваційних технологій.

Метою проекту є створення сучасних умов для творчого розвитку дітей з малозабезпечених та багатодітних сімей, вимушено переміщених осіб, дітей з інвалідністю через організацію безкоштовної Академії сучасного дитячого мистецтва «Art Lab» на базі дитячої художньої школи. Проект передбачає створення в Мелітополі Запорізької області першої безкоштовної Академії сучасного дитячого мистецтва «Art Lab» на базі дитячої художньої школи з залученням новітніх технологій (Дитяча художня школа відділу культури Мелітопольської міської ради Запорізької області, Україна).

План заходів з реалізації проекту (роботи, послуги) передбачає:

1. Закупівля обладнання та меблів;
2. Придбання спеціалізованого матеріалу (набори для творчого розвитку, папір, муляжі, фарби, пастель, олівці тощо);
3. Встановлення обладнання та меблів у Мелітопольській дитячій художній школі (м. Мелітополь Запорізької області);
4. Розробка регламенту роботи Академії сучасного дитячого мистецтва «Art Lab» (розробка тематичного навчального плану на рік);
5. Проведення професійних занять в традиційних та неординарних сучасних техніках;
6. Організація та проведення майстер-класів з митцями живопису, графіки, декоративно-прикладного мистецтва нашого міста;
7. Організація та проведення онлайн-зустрічей з митцями сучасності зі всієї України;
8. Організація виставки та презентація робіт дітей у сучасних техніках на базі Мелітопольського краєзнавчого музею (м. Мелітополь Запорізької області).

Ключовими соціальними показниками оцінки результату проекту стане:

1. Створення сучасних умов для творчого розвитку особистості та можливостей у дітей з малозабезпечених та багатодітних сімей, вимушено переміщених осіб, дітей з інвалідністю;
2. Кількість дітей, які отримують сучасні професійні послуги сучасного дитячого мистецтва (не менше 100 осіб).

Завдяки реалізації даного проекту в дитячій художній школі будуть проводитися безкоштовні професійні заняття для дітей з малозабезпечених сімей, дітей-сиріт, дітей внутрішньо переміщених осіб (ВПО), дітей з інвалідністю. Заняття будуть сприяти творчому розвитку дітей та розвитку культури в цілому, включатимуть атр-заняття: малюнок, живопис, декоративно-прикладне мистецтво, створення принтів, виробів з паперу, колажів і масу інших традиційних та неординарних сучасних технік. Для ефективною роботи, крім традиційних технік навчання, пропонується надавати приклади та майстер класи сучасних фахівців за допомогою візуалізації (відео перегляди сучасних технік), онлайн-виставки та онлайн-зустрічі з сучасними митцями України.

Список використаних джерел

1. *Бовкуш К. П.* Готовність педагога до інклюзивної освіти // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології, 2015, № 4 (48). – С. 3 – 9.
2. *Гаврилов О. В.* Особливі діти в закладі і соціальному середовищі : навчальний посібник / О. В. Гаврилов. – Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2009. – 308 с.

3. Програма реалізації громадського бюджету (бюджету участі, партиципаторного бюджету) у місті Мелітополі на 2016-2019 роки [Електронний ресурс] : – Режим доступу : <https://melitopol-online.gov.ua/help/base>.

Москальова Людмила Юрїївна – доктор педагогічних наук, професор кафедри соціальної роботи, соціальної педагогіки та дошкільної освіти Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького.

Moskalyova Lyudmyla – Professor, Doctor of Pedagogical Sciences, Department of Social Work, Social Pedagogy and Preschool Education, Bogdan Khmelnytsky Melitopol State Pedagogical University.

E-mail: moskalevalu1@gmail.com

Житнік Тетяна Сергїївна – кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри соціальної роботи, соціальної педагогіки та дошкільної освіти Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького

Zhytnik Tetiana – Candidate of Pedagogical Sciences, Senior Lecturer, Department of Social Work, Social Pedagogy and Preschool Education, Bogdan Khmelnytsky Melitopol State Pedagogical University.

E-mail: zhytnik_tetiana@mdpu.org.ua